

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นต่อการจัดระดับภาพยนตร์ สำหรับประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นต่อการจัดระดับภาพยนตร์ สำหรับประเทศไทย โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับสื่อภาพยนตร์ และประชาชนทั่วไปที่มีต่อการจัดระดับภาพยนตร์ (Movie Ratings)

การวิจัยเป็นแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน จาก 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากนักวิชาการ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากประชาชนทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ และแบบสอบถาม สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสื่อภาพยนตร์

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้นจำนวน 15 คน ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ จำนวน 5 คน ตัวแทนจากนักวิชาการจำนวน 5 คน ตัวแทนจากอุตสาหกรรมภาพยนตร์ จำนวน 5 คน ในเรื่อง “การจัดระดับภาพยนตร์” สามารถสรุปคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิได้ 9 ประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ระดับภาพยนตร์

ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีการจัดระดับภาพยนตร์ ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่ผู้ชมทุกช่วงอายุสามารถเข้าชมได้
2. ภาพยนตร์ที่ผู้ชมที่มีอายุตามเกณฑ์ที่กำหนด ควรมีผู้ปกครองให้แนะนำในการ

เข้าชม

3. ภาพยนตร์ที่ผู้ชมที่มีอายุตามเกณฑ์ที่กำหนด จะต้องเป็นผู้ปกครองเข้าชมด้วย จึงจะสามารถเข้าชมได้

4. ภาพยนตร์ที่ไม่อนุญาตให้ผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเข้าชม

5. ภาพยนตร์ที่ไม่อนุญาตให้ฉายในประเทศไทย

ส่วนการกำหนดช่วงอายุของในภาพยนตร์แต่ละระดับ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพสังคม และวัฒนธรรมของประเทศไทย

ประเด็นที่ 2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการจัดระดับภาพยนตร์

สัญลักษณ์ที่ใช้ควรสื่อความหมายได้ ดังเช่นการใช้สัญลักษณ์ในประเทศอื่น ควรใช้พยัญชนะภาษาไทย และควรมีการใช้ตัวเลขกำกับเพื่อสื่อให้เห็นถึงช่วงอายุ ไม่ว่าจะเป็นระดับภาพยนตร์ที่ควรมีผู้ปกครองให้คำแนะนำในการเข้าชม ระดับภาพยนตร์ที่จะต้องให้ผู้ปกครองเข้าชมด้วย และระดับภาพยนตร์ที่มีการกำหนดช่วงอายุที่ไม่อนุญาตให้ผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเข้าชม

ประเด็นที่ 3 ข้อยกเว้นในการจัดระดับภาพยนตร์

ภาพยนตร์ที่ควรได้รับยกเว้นในการจัดระดับภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์ที่นำมาเสนอในงานเทศกาลภาพยนตร์ต่าง ๆ ภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ในการประกวดแข่งขัน ภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นโดยมิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะฉายในประเทศไทย และภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นโดยมีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบ

ประเด็นที่ 4 เกณฑ์ที่ควรใช้ในการพิจารณาจัดระดับภาพยนตร์

เกณฑ์การพิจารณาที่ควรใช้ในการจัดระดับภาพยนตร์ ได้แก่ “ภาพโป๊ เปลือย หรืออนาจาร” “ความรุนแรง” “การใช้ยาเสพติด” “การใช้ภาษา” “ศีลธรรม พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม” “สะท้อนขวัญ หวาดเสียว” “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” และ “ความมั่นคงของรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” ที่ปรากฏในภาพยนตร์

ประเด็นที่ 5 ระบบของการจัดระดับภาพยนตร์

ควรมีองค์กรระดับประเทศในการรับผิดชอบดูแลอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ทั้งในส่วนของการส่งเสริมการประกอบกิจการภาพยนตร์ และการกำกับดูแลกิจการภาพยนตร์ ควรมีหน่วยงานทำหน้าที่พิจารณาภาพยนตร์โดยเฉพาะ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่างเกณฑ์ในการพิจารณา ส่วนการพิจารณาจัดระดับภาพยนตร์ควรใช้รูปแบบของคณะกรรมการ

ประเด็นที่ 6 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดระดับ

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดระดับภาพยนตร์ นั้น ควรเป็นอุตสาหกรรมภาพยนตร์เอง หรืออาจเป็นสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ หรืออาจเป็นหน่วยงานของรัฐ หรือเป็นองค์กรอิสระ หรือเป็นเจ้าของภาพยนตร์เอง

ประเด็นที่ 7 คณะกรรมการพิจารณาการจัดระดับภาพยนตร์

คณะกรรมการที่จะพิจารณาจัดระดับภาพยนตร์ ควรประกอบด้วยผู้แทนจากสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน โดยมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันในแต่ละสาขา และควรเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มเวลา ไม่ใช่เป็นตัวแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น โดยที่คณะกรรมการจัดระดับภาพยนตร์อาจมี มากกว่า 1 ชุด เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการพิจารณาจัดระดับ

ประเด็นที่ 8 ขั้นตอนที่ต้องอยู่ในกระบวนการพิจารณาการจัดระดับภาพยนตร์

ผู้สร้างภาพยนตร์ หรือ เจ้าของภาพยนตร์ หรือผู้นำเข้าภาพยนตร์ สามารถยื่นคำร้องขอให้คณะกรรมการจัดระดับภาพยนตร์ จัดระดับภาพยนตร์ของตน โดยระดับภาพยนตร์ที่ตนต้องการได้ โดยคณะกรรมการจัดระดับภาพยนตร์ควรร่วมรับชมภาพยนตร์พร้อมกัน และควรเปิดโอกาสให้กรรมการแต่ละคน แสดงความคิดเห็น และมีการอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในภาพยนตร์นั้น โดยการจัดระดับภาพยนตร์ ควรใช้วิธีเสียงข้างมากของคณะกรรมการในการตัดสิน หลังจากนั้น จึงประกาศระดับภาพยนตร์ที่ได้รับการพิจารณา พร้อมกับเหตุผลที่เกี่ยวข้อง กรณีไม่เห็นด้วยกับการพิจารณาของคณะกรรมการ ผู้ยื่นคำร้องสามารถยื่นอุทธรณ์การจัดระดับภาพยนตร์ หรือ สามารถทำการแก้ไข ปรับปรุงภาพยนตร์ได้

ประเด็นที่ 9 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดระดับภาพยนตร์

การจัดระดับภาพยนตร์ จะมีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้ทางกฎหมาย ดังนั้น ระบบของการจัดระดับภาพยนตร์ จึงควรเป็นการรวมตัวกันของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ซึ่งจะใช้ความสมัครใจ และการควบคุมตนเอง ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ และควรมีองค์กรผู้บริโภคสื่อภาพยนตร์เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ชมภาพยนตร์

ส่วนปัจจัยที่จะทำให้การจัดระดับภาพยนตร์ประสบความสำเร็จ คือการประชาสัมพันธ์แนวคิดของการจัดระดับภาพยนตร์ ไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง เด็ก และเยาวชน สถาบันการศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการภาพยนตร์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นความคิดเห็น เรื่องการจัดระดับภาพยนตร์

2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยเชิงสำรวจจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 400 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ร้อยละ 61.25 อายุ 16 ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ร้อยละ 32.75 ระดับการศึกษาค่อนข้างใกล้เคียงกัน ระหว่าง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 38 และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 41.75 ส่วนใหญ่มี อาชีพนักเรียน ร้อยละ 32.75 และมีอาชีพนักศึกษา ร้อยละ 29 โดยมีรายได้ครอบครัวอยู่ในช่วง เดือนละ 10,001-25,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 36.25

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดระดับภาพยนตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับ “เห็นด้วยมากที่สุด” ในประเด็นต่อไปนี้

- เกณฑ์ที่ควรใช้ในการจัดระดับภาพยนตร์ในเรื่อง ความรุนแรง/อาชญากรรม เรื่องโป้/เปลือย/อนาจาร และเรื่องการใช้ยาเสพติดในภาพยนตร์
- คณะกรรมการพิจารณาการจัดระดับภาพยนตร์ควรมีความหลากหลายทั้ง จากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน
- คณะกรรมการพิจารณาการจัดแบ่งระดับอายุผู้ชมภาพยนตร์ควรมีตัวแทน จากนักวิชาชีพสาขาภาพยนตร์ นักวิชาชีพสื่อมวลชนสาขาอื่น ๆ และภาคประชาชน

ส่วนที่เหลือ ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความคิดเห็นในระดับ “เห็นด้วยมาก” ได้แก่ ระดับภาพยนตร์ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการจัดระดับภาพยนตร์ ภาพยนตร์ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้อง ระดับภาพยนตร์ ระบบของการจัดระดับภาพยนตร์ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดระดับภาพยนตร์ ลักษณะของคณะกรรมการจัดระดับภาพยนตร์ ตัวแทนจากฝ่ายต่าง ๆ ของคณะกรรมการจัดระดับ ภาพยนตร์และ ขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาจัดระดับภาพยนตร์

อภิปรายผล

1. จากการวิจัยพบว่า ระดับภาพยนตร์ที่ควรมี ได้แก่ ภาพยนตร์ทั่วไป ภาพยนตร์ที่ ผู้ปกครองควรให้คำแนะนำ ภาพยนตร์ที่ต้องมีผู้ปกครองเข้าชมด้วย ภาพยนตร์ที่ห้ามผู้ชมที่มีอายุ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเข้าชม และภาพยนตร์ที่ห้ามฉาย ระดับภาพยนตร์ข้างต้น เป็นที่ยอมรับ และใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ อาจมีข้อแตกต่างของช่วงอายุขึ้นอยู่กับ สภาพสังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการจัดระดับภาพยนตร์ของสหรัฐอเมริกา

ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงช่วงอายุของการจัดระดับ ตามความเหมาะสม และข้อเรียกร้องทางสังคม ประเด็นสำคัญอยู่ที่การพัฒนาของระบบการจัดระดับภาพยนตร์ ซึ่งสามารถยืดหยุ่น ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ ตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม จำนวนระดับภาพยนตร์ ถ้ามีจำนวนระดับที่มากเกินไป อาจทำให้ผู้ปกครอง และผู้ชมภาพยนตร์ สับสน และเข้าใจยาก ซึ่งรวมไปถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย และการควบคุมตรวจตราการจัดระดับภาพยนตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยยุทธ อภินันท์ธรรม (2545) ซึ่งศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวโน้มของการจำกัดระดับอายุผู้ชมภาพยนตร์ในประเทศไทย ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ระดับภาพยนตร์ควรมี 3 ระดับ ได้แก่ ภาพยนตร์ที่สามารถชมได้ทุกเพศทุกวัย ภาพยนตร์ที่เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ต้องมีผู้ปกครองพาไปชม และภาพยนตร์ที่ห้ามเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดชมเด็ดขาด

สำหรับประเทศไทย ควรมีการส่งเสริมภาพยนตร์ โดยการให้ทุนสนับสนุนแก่ภาพยนตร์ที่มีคุณค่าทางสังคม ซึ่งอาจกำหนดระดับภาพยนตร์ที่ควรได้รับการส่งเสริม หรือเป็นภาพยนตร์สำหรับเด็ก เหมาะสำหรับการพัฒนาการของเด็ก เพื่อเป็นการให้ข้อมูลสำหรับผู้ปกครองว่า ภาพยนตร์ที่อยู่ในประเภทนี้ มีความเหมาะสมสำหรับเด็ก หรือสร้างมาเพื่อให้เด็กเข้าชม ซึ่งอาจเป็นภาพยนตร์ที่ส่งเสริมจินตนาการ หรือเป็นประโยชน์กับพัฒนาการของเด็กก็ได้

2. จากการวิจัยพบว่า สัญลักษณ์ที่ควรใช้ในการจัดระดับภาพยนตร์นั้น ควรใช้พยัญชนะไทยเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งถือเป็นการคงไว้ซึ่งความเป็นไทย และการใช้สัญลักษณ์ไทยนี้ ควรใช้ประกอบกับตัวเลข เพื่อเป็นการสื่อถึงช่วงอายุตามระดับภาพยนตร์นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการจัดระดับภาพยนตร์ในประเทศต่าง ๆ ที่มีการใช้พยัญชนะเป็นสัญลักษณ์ในการจัดระดับภาพยนตร์ โดยใช้ร่วมกับตัวเลข เพื่อบ่งบอกถึงช่วงอายุเพื่อสื่อถึงเงื่อนไขการเข้าชมภาพยนตร์ ดังนั้น สำหรับประเทศไทย อาจมีการใช้สัญลักษณ์ไทย ประกอบกับตัวเลข เช่น ภาพยนตร์ที่ห้ามผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเข้าชม อาจใช้สัญลักษณ์ “น” ถ้าเป็นการห้ามผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เข้าชม อาจใช้สัญลักษณ์ “น20” เป็นต้น

3. เกณฑ์ที่ควรใช้ในการพิจารณาจัดระดับภาพยนตร์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดได้แก่ เกณฑ์ที่เกี่ยวข้องเรื่อง “โป้/เปลือย/อนาจาร” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเห็นว่าควรใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาจัดระดับภาพยนตร์ ทั้งนี้เนื่องจากขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย รวมถึงวัฒนธรรมของไทยค่อนข้างให้ความสำคัญกับเรื่องเพศ เช่นเดียวกับเกณฑ์การพิจารณาเรื่อง “ความรุนแรง/อาชญากรรม” และ “การใช้ยาเสพติด” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมเลียนแบบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการรับชมภาพยนตร์ ซึ่งน่าจะตีความหมายได้ว่า เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาเพื่อปกป้องเด็กและเยาวชน ในขณะที่เกณฑ์

อื่น ๆ ยังคงต้องนำมาพิจารณาในการจัดระดับภาพยนตร์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาของต่างประเทศ จากการศึกษาการจัดระดับภาพยนตร์ในต่างประเทศ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์ “โป๊/เปลือย/อนาจาร” “ความรุนแรง” และ “ยาเสพติด” ในการจัดระดับภาพยนตร์เช่นเดียวกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อเกณฑ์ที่ควรใช้ในการพิจารณาจัดระดับภาพยนตร์ ในส่วนของเกณฑ์ “ภาษาที่ใช้ในภาพยนตร์” ในระดับมาก ไม่เหมือนกับเกณฑ์ “ความรุนแรง/อาชญากรรม” “โป๊/เปลือย/อนาจาร” และ “การใช้ยาเสพติด” ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด โดยจากการศึกษาการจัดระดับภาพยนตร์ในประเทศต่าง ๆ พบว่า นอกจากเกณฑ์ “ความรุนแรง/อาชญากรรม” “โป๊/เปลือย/อนาจาร” และ “การใช้ยาเสพติด” แล้ว ส่วนใหญ่จะใช้เกณฑ์ “ภาษาที่ใช้ในภาพยนตร์” เป็นเกณฑ์ในการจัดระดับภาพยนตร์ด้วย แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ได้ให้ความสำคัญกับ เกณฑ์ “ภาษาที่ใช้ในภาพยนตร์” เท่ากับเกณฑ์สำคัญอื่น ๆ อาจเป็นเพราะ ลักษณะทางภาษาของประเทศไทย แตกต่างจาก ประเทศอื่น ๆ โดยลักษณะการใช้ภาษาไทยในภาพยนตร์ ก็ได้หยาบคายมากจนเกินไป เป็นภาษาที่ใช้กันปกติอย่างแพร่หลาย จนคุ้นเคย และไม่รู้สึกว่าเป็นคำหยาบคาย จนถึงขนาดที่จะต้องนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดระดับภาพยนตร์

4. จากการวิจัยพบว่า คณะกรรมการพิจารณาจัดแบ่งระดับภาพยนตร์ ควรมีความหลากหลาย และมาจากทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากความหลากหลายทางสาขาวิชา ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ จะทำให้เกิดความรอบคอบในด้านการพิจารณา และถือว่เป็นการถ่วงดุลกัน ทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนนั่นเอง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาการจัดระดับของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยคุณสมบัติของกรรมการที่จะจัดระดับภาพยนตร์ ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ไม่ต้องการความเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อภาพยนตร์ หรือ เกี่ยวข้องกับสื่อภาพยนตร์ แต่ต้องการลักษณะของกรรมการที่สามารถเป็นตัวแทนของผู้ปกครองอเมริกันได้ เพื่อจะได้จัดระดับภาพยนตร์ได้อย่างเหมาะสม ตรงตามที่ผู้ปกครองอเมริกันทั่วไปต้องการ

นอกจากนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อที่มาของกรรมการพิจารณาภาพยนตร์ว่า ควรมาจากนักวิชาชีพสาขาภาพยนตร์ นักวิชาชีพสื่อมวลชนสาขาอื่น ๆ และภาคประชาชน ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า การจัดระดับภาพยนตร์ ควรอยู่ในความรับผิดชอบของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ หรืออาจจะเป็นการรวมตัวกันเป็นสมาคมวิชาชีพภาพยนตร์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการจัดระดับภาพยนตร์ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยลักษณะการจัดระดับจะเป็นความสมัครใจของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมภาพยนตร์เอง

แม้ว่าจะไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมาย แต่ลักษณะของการรวมตัวกันของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ประกอบการโรงภาพยนตร์ ทำให้การจัดระดับภาพยนตร์ในประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถใช้บังคับกับผู้ผลิตภาพยนตร์ได้ทุกราย และยังคงคล้องกับงานวิจัยของวิชิต จรัสสุขสวัสดิ์ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ กฎหมายภาพยนตร์ของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งกำหนดให้มีกรรมการจาก 4 คณะ ได้แก่ ตัวแทนจากภาครัฐ ตัวแทนจากผู้ประกอบวิชาชีพภาพยนตร์ ตัวแทนจากผู้เชี่ยวชาญ และตัวแทนจากเยาวชน

5. จากการศึกษาพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ขั้นตอนการขอจัดระดับภาพยนตร์ และการพิจารณาจัดระดับภาพยนตร์ว่า ผู้สร้างภาพยนตร์ หรือ เจ้าของภาพยนตร์ หรือผู้นำเข้าภาพยนตร์ สามารถยื่นคำร้องขอให้คณะกรรมการจัดระดับภาพยนตร์ จัดระดับภาพยนตร์ของตน โดยระบุระดับภาพยนตร์ที่ตนต้องการได้ โดยคณะกรรมการจัดระดับภาพยนตร์ควรร่วมรับชมภาพยนตร์พร้อมกัน และควรเปิดโอกาสให้กรรมการแต่ละคน แสดงความคิดเห็น และมีการอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในภาพยนตร์นั้น โดยการจัดระดับภาพยนตร์ ควรใช้วิธีเสียงข้างมากของคณะกรรมการในการตัดสิน หลังจากนั้น จึงประกาศระดับภาพยนตร์ที่ได้รับการพิจารณา พร้อมกับเหตุผลที่เกี่ยวข้อง กรณีไม่เห็นด้วยกับการพิจารณาของคณะกรรมการ ผู้ยื่นคำร้องสามารถยื่นอุทธรณ์การจัดระดับภาพยนตร์ หรือ สามารถทำการแก้ไข ปรับปรุงภาพยนตร์ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการจัดระดับของประเทศสหรัฐอเมริกา ในส่วนของขั้นตอนการพิจารณา การลงคะแนนเสียงจัดระดับ การประกาศ และสิทธิในการอุทธรณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดระดับภาพยนตร์

1. จำนวนของระดับภาพยนตร์จากการวิจัยครั้งนี้ มีถึง 5 ระดับ ซึ่งแม้จะไม่ใช่เป็น ตัวเลขที่มาก เพราะในบางประเทศ มีการจัดระดับภาพยนตร์ไว้ถึง 8 ระดับ แต่ จำนวนระดับที่ มาก ก็อาจสร้างความสับสน ให้กับผู้ชมภาพยนตร์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่คุ้นเคยกับการจัดแบ่ง ภาพยนตร์ ดังนั้น การกำหนดระดับภาพยนตร์ จึงควรเริ่มจาก ระดับภาพยนตร์จำนวนไม่มากก่อน หลังจากผู้ชมภาพยนตร์ และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคุ้นเคยกับการจัดระดับภาพยนตร์แล้ว จึงกำหนด ระดับภาพยนตร์เพิ่มเติม ตามความเหมาะสม ซึ่งต้องพิจารณาแนวโน้มการพัฒนาของการจัด ระดับภาพยนตร์ในสังคมไทยประกอบ

2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ สัญลักษณ์ของระดับภาพยนตร์ รวมถึงความหมายของระดับภาพยนตร์ต่าง ๆ เกณฑ์การจัดระดับภาพยนตร์ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดระดับภาพยนตร์ มากยิ่งขึ้น โดยผู้ปกครองควรตระหนัก และให้ความสำคัญกับ การชมภาพยนตร์ของเด็กและเยาวชน ผู้อยู่ใต้การปกครอง โดยก่อนที่จะอนุญาตให้เด็กและเยาวชน ผู้อยู่ใต้การปกครองไปชมภาพยนตร์ ควรศึกษาการจัดระดับภาพยนตร์ และรายละเอียดของภาพยนตร์ เพื่อจะได้สามารถให้คำแนะนำ และให้ความรู้แก่ เด็กและเยาวชน ก่อนการรับชมภาพยนตร์ เพื่อเป็นการตัดสินใจในการเลือกรับชมภาพยนตร์ได้อย่างเหมาะสม

3. เกณฑ์ที่ควรใช้ในการพิจารณา ควรมีการกำหนดให้ชัดเจน และมีรายละเอียดที่ครอบคลุมกรณีต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น และควรที่จะสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า ผู้พิจารณาจะสามารถเปลี่ยนแปลงเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดระดับภาพยนตร์ได้ แต่ผู้พิจารณาจัดระดับภาพยนตร์เป็นผู้ใช้เกณฑ์ดังกล่าว ในการจัดระดับภาพยนตร์ ย่อมเห็นถึงข้อดี ข้อเสีย ของการใช้เกณฑ์ในการจัดระดับ ผู้พิจารณาภาพยนตร์ควรที่จะสามารถเสนอให้คณะกรรมการร่างเกณฑ์ ทำการประกาศลักษณะรายละเอียดของเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาได้ และประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือ ควรมีการจัดทำคู่มือการจัดระดับภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการจัดระดับภาพยนตร์ สัญลักษณ์และความหมายของระดับภาพยนตร์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกณฑ์ที่ควรใช้ในการพิจารณา และทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์คู่มือดังกล่าว เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทำการศึกษา ทำความเข้าใจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อผู้ชมภาพยนตร์ เจ้าของภาพยนตร์ และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

4. ความสำเร็จของการนำการจัดระดับภาพยนตร์มาใช้ในประเทศไทย ผู้ที่รับผิดชอบ จะต้องให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับแนวคิด การจัดระดับภาพยนตร์ ซึ่งถือว่าเป็นแนวความคิดใหม่ สำหรับประเทศไทย ทั้งในส่วนของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ผู้ชมภาพยนตร์ ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงอายุใด และผู้ปกครอง นอกจากนี้ ปัจจุบันสำคัญของความสำเร็จในการนำการจัดระดับภาพยนตร์มาใช้ในประเทศไทย คือ ความร่วมมือกัน ของทุก ๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดระดับภาพยนตร์

5. การจัดระดับภาพยนตร์ ควรมีการประเมินผล ทั้งระบบ เช่น ระดับภาพยนตร์ สัญลักษณ์ของระดับภาพยนตร์ กระบวนการพิจารณาจัดระดับภาพยนตร์ การบังคับใช้กฎหมาย ผลสัมฤทธิ์ในการจัดระดับภาพยนตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข การจัดระดับภาพยนตร์ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา

6. การจัดระดับภาพยนตร์ เป็นการจัดระดับความเหมาะสมของภาพยนตร์ที่ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน สามารถรับชมได้ ดังนั้น อำนาจของกรรมการผู้พิจารณาจึงควรกำหนดให้เป็น

อำนาจในการจัดระดับภาพยนตร์ว่า ภาพยนตร์ควรถูกจัดอยู่ในระดับใด ไม่ใช่อำนาจในการแก้ไข หรือตัดทอนภาพยนตร์ เพราะหากเจ้าของภาพยนตร์ไม่พอใจกับระดับภาพยนตร์ที่ตนเองได้ ก็สามารถอุทธรณ์ หรือทำการแก้ไข ปรับปรุง เพื่อนำมาขอพิจารณาให้แก้ไขระดับภาพยนตร์ได้ ผู้พิจารณาจัดระดับภาพยนตร์ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจในการแก้ไข หรือตัดทอน ภาพยนตร์ มีเพียงการให้เหตุผลของการจัดระดับภาพยนตร์นั้น ๆ เพื่อให้เจ้าของภาพยนตร์ พิจารณาว่า ภาพยนตร์ของตนควรอยู่ในระดับใด และต้องปฏิบัติอย่างไร จึงจะอยู่ในระดับที่ตน ต้องการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

1. การศึกษาวิจัยนี้ มีข้อจำกัดคือศึกษาประชาชนทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดระดับภาพยนตร์นั้น ควรมีการขยายการศึกษาไปยังจังหวัดต่าง ๆ เพื่อพิจารณาถึงบริบท และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ในจังหวัดต่าง ๆ ว่า จะมีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง รวมถึง ควรศึกษาว่า การจัดระดับภาพยนตร์จะมีผลอย่างไรบ้างกับชุมชนท้องถิ่น
2. ผู้ตอบแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ดังนั้น คำตอบที่ได้ จึงยังไม่ถือว่าเป็นตัวแทนที่แท้จริง ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร หากมีการทำวิจัยในครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษากับกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายทางด้านอายุ เพื่อเป็นการยืนยันความคิดเห็นที่มีต่อการจัดระดับภาพยนตร์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้
3. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในสื่อมวลชนอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดระดับความเหมาะสม เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อวีดิทัศน์ เกม เป็นต้น เพราะการจัดระดับความเหมาะสม ไม่ควรที่จะมีการจัดระดับแค่เพียงสื่อใด สื่อหนึ่งเท่านั้น เพราะ จะไม่ครอบคลุม และได้ผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้
4. เมื่อมีความชัดเจนเกี่ยวกับการจัดระดับภาพยนตร์แล้ว ทั้งทางด้านระดับภาพยนตร์ เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา และกระบวนการพิจารณาจัดระดับ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเข้าใจของประชาชนต่อการจัดระดับภาพยนตร์ และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดระดับภาพยนตร์ด้วย